

УДК 78.2У
78.9
У 45

Засновник і видавець –

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 17322-6092Р від. 29.11.2010 р.

Виходить 4 рази на рік

Ухвалено до друку Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка
4 листопада 2010 р., протокол № 3.

Редактори:

Ігор ПИЛАТЮК – головний редактор, ректор, член-кореспондент
Національної академії мистецтв України, народний артист України,
кандидат мистецтвознавства;
Юрій ЯСІНОВСЬКИЙ – заступник головного редактора,
доктор мистецтвознавства;
Уляна ГРАБ – відповідальний секретар, кандидат мистецтвознавства.

Редакційна колегія:

Люба КИЯНОВСЬКА, доктор мистецтвознавства;
Олександр КОЗАРЕНКО, доктор мистецтвознавства;
Стефанія ПАВЛИШИН, доктор мистецтвознавства;
Наталія ШВЕЦЬ, доктор мистецтвознавства;
Олександра ЦАЛАЙ-ЯКИМЕНКО, доктор мистецтвознавства.

Адреса редакції: м. Львів, вул. О. Нижанківського, 5
тєл.: (+380-32) 235-82-68. e-mail: ukr-mus@ukr.net

Мистецький декор обкладинки повторює обкладинку
журналу «Українська музика» 1937 року
(автор ескізу – художник Лев Гец (1896–1971), який народився у Львові,
а після війни був професором Краківської академії мистецтв).

Українська музика : науковий часопис. / засн. ЛНМА імені
У 45 М. В. Лисенка ; голов. ред. І. Пилатюк. – 2012. – Львів, 2012. – 200 с. –
Щоквартальник. – ISSN 2224–0926.
2012, число 2 (4).

Усі права застережено – All rights reserved

© ЛНМА імені М. В. Лисенка, 2012

ЗМІСТ

МИКОЛА ЛИСЕНКО — ЮВІЛЕЙНИЙ РІК	5
<i>Мирослава Новакович.</i> Микола Лисенко і романтичний канон української музики	6
<i>Ірина Зінків.</i> «Українська сюїта» Миколи Лисенка та її традиції в українській бандурній творчості	11
<i>Оксана Захарчук.</i> Ярема Якуб'як про втілення Шевченкового слова в музиці Лисенка	20
<i>Яким Горак.</i> Про заборону виконання хору «Іван Гус» Лисенка на Шевченківському вечорі у Львові 1891 року	25
<i>Наталя Кошкадамова.</i> Тарас Філенко розповідає про Миколу Лисенка	33
<i>Леся Ланцута.</i> Лисенковий ювілей у Львові 1992 року	35
<i>Ніна Дика.</i> Лисенкові ювілейні святкування у Львові	37

СТАТТІ

<i>Юрій Ясіновський.</i> Питання музичної форми у піснеспівах сакральної монодії Східного обряду (за нотолінійними транскрипціями ранньомодерної доби)	41
<i>Наталя Сиротинська.</i> Богородичний репертуар у літургійних рукописах Київської Русі	52
<i>Ігор Задорожний.</i> Збереження та оновлення ірмоложних напівів у Простонії Бокшая-Малинича (на прикладі ірмосів воскресних канонів 1–4 гласів)	69
<i>Наталя Юсипів (с. Тереза).</i> Музично-структурні особливості осмогласних антифонів «Бог Господь»	76
<i>Тетяна Тесля (с. Соломія).</i> Музична поетика 103 псалма в українській церковній монодії	82
<i>Ольга Шуміліна.</i> Українська партесна літургія у контексті мовних традицій духовної музики XVII – першої половини XVIII століть	90
<i>Уляна Граб.</i> Мирослав Антонович у контексті наукових ідей європейської музикології	99

Ігор Задорожний

ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ ІРМОЛОЙНИХ НАПІВІВ У ПРОСТОПІНІЇ БОКШАЯ–МАЛИНИЧА (на прикладі ірмосів воскресних канонів 1–4 гласів)

Розглядаються ірмоси закарпатського церковно-співочого збірника *Простопініє Бокшая-Малинича* у порівнянні з рукописними і друкowanими ірмологіонами XVII–XIX століть. Підтверджується тісний зв'язок *Простопінія* з ірмологіонами, зауважені тенденції до оновлення і спрощення давніших мелодичних форм у богослужбовій практиці Закарпаття.

Ключові слова: *Простопініє*, ірмологіон, ірмоси, церковний спів.

У простеженні джерел напівів *Простопінія*, особливостей видозмін ірмолойних напівів у богослужбовій практиці на Закарпатті, зокрема в ірмосах, є певні напрацювання. Зацікавленість цими питаннями є в дослідженнях Федора Стешка¹, в зауваженнях о. Степана Папа щодо музичних текстів ірмосів *Простопінія* Бокшая-Малинича². Важливим кроком у з'ясуванні джерел напівів є порівняльний аналіз окремих поспівок з воскресних ірмосів *Простопінія* та друкованого Ірмологіону 1709 року, здійснений американською черницею Джоан Рокасальве³.

За нашими спостереженнями у багатьох випадках аналогії музичного матеріалу спостерігаються в ірмосах *Простопінія* та рукописних ірмологіонах, початківських виданнях, зокрема, в Ірмологіоні 1794 року. Слід зазначити, що зауваження о. С. Папа щодо неузгодженості зупинок в мелодиці відповідно до логіки виконання текстів ірмосів, зокрема, в ірмосі 5 пісні канону 4 гласу, в ірмосі 9 пісні канону у 7 гласу, ірмосі 3 пісні канону Воздвиженню⁴ не впливають з недостатньо кваліфікованого співу Йосифа Малинича, як вважав автор, а зумовлені переважно ритмомелодикою поспівок друкованих і рукописних ірмологіонів, які широко використовувалися у богослужбовій практиці Мукачівської єпархії⁵.

Безперечно, у з'ясуванні особливостей музичного матеріалу ірмосів *Простопінія*, у розв'язанні цієї проблематики переконливим аргументом виступає необхідність врахування як впливів ірмолойних напівів, так і простеження особливостей змін музично-текстової фактури в ірмосах *Простопінія*.

¹ Ф. Стешко. Церковна музика на Підкарпатській Русі // *Науковий збірник тов. „Просвіта”*, річн. 12. Ужгород, 1937, с. 127.

² С. Пап. Розвій церковного богослужбового співу (простоспіву) в Мукачівській єпархії // *Ірмологіон*. Пряшів 1970, с. 191.

³ J. L. Roccasalvo. *The Plainchant Tradition of Southwestern Rus: Kiev–Lviv–Subcarpathian Rus: A Dissertation*. Washington 1985, с. 119–120.

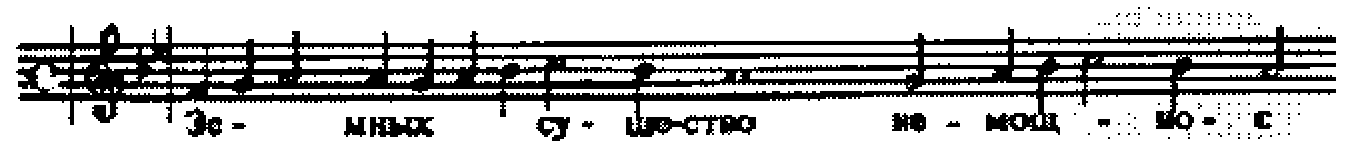
⁴ С. Пап. Розвій церковного богослужбового співу, с. 191.

⁵ Ю. Ясіновський. Нотні Ірмолої Східної Словаччини та Закарпаття як пам'ятки українського церковного співу // *Slovensko-rusínsko-ukrajinské vzťahy od obrodzenia po súčasnosť*. Bratislava 2000, с. 331.

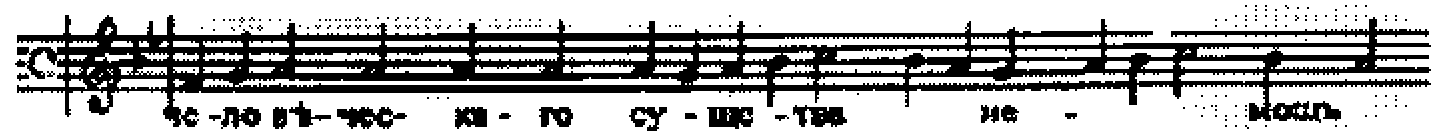
Для забезпечення повноти показу наших спостережень у порівняльному аналізі використовуємо музичний матеріал рукописних ірмологіонів⁶ № 29 (Ужгород, ЗКМ, арх. 8465 2.чв. XVII ст.), № 429 (ЗКМ, I-457, 1 пол. XVIII ст.), № 672 (ЗКМ, I-459, 2 чв. XVIII ст.), рукописних ірмологіонів Івана Югасевича – № 993 (ЛІМ, рук. 209, 1784-85 рр.), №1071 (Прага, Б-ка Карлового університету, XVII, L16), 1809 року⁷ та львівських друкованих ірмологіонів 1709, 1757 років, почаївського друку 1794 року, які використовувалися у богослужбовій та навчальній практиці монастирів⁸, у Мукачівській богословській школі, Ужгородській учительській семінарії та парафіях Мукачівської єпархії.

Порівнюючи воскресні ірмоси 1–4 гласу *Простопінія* з рукописними й друкованими кодексами, зауважено як спільні риси (в ірмоси 1 пісні), так і відмінні (пісні 3–9), зокрема, ритмо-інтонаційні зміни. Ірмоси *Простопінія* є скороченими за мелодико-ритмічними формами у порівнянні з ірмолойними, зберігаючи при цьому окремі спільні мотиви (прикл. 1–2).

Ірмологіон 1709

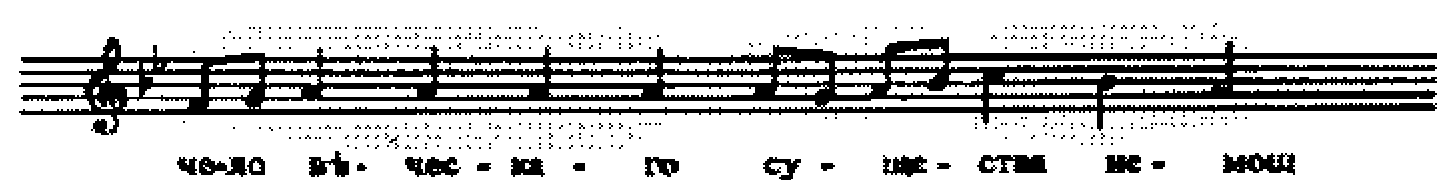
Друкований Ірмологіон 1794

Ірмологіони 1806, 1809, 1911-12 рр. ІЮгасевича

Простопініє

Прикл.1 (ірмос 3 пісні 1 гласу).

⁶ Нумерацію ірмолоїв подаємо за каталогом Ю. Ясиновського *Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої 16–18 століть*. Львів 1996.

⁷ І. Задорожний. Невідомий Ірмолой Івана Югасевича // *Καλοφωνία*: Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії. – Ч. 1. – Львів, 2002. – С. 273–280.

⁸ І. Задорожний. Монастирі Закарпаття та їх церковний спів // *Καλοφωνία*. – Ч. 2. – Львів, 2004. – С. 81–91; його ж.: Нотолінійні Ірмолої та богослужбовий спів монастирів Закарпаття XVIII – поч. XX століть // *Науковий вісник УжНУ*. – Серія „Педагогіка. Соціальна робота”. – Вип. 8. – Ужгород, 2005. – С. 42–45.

Ірмологіони 1709, 1757, 1794 рр., рукописні Ірмологіони 1806, 1809 рр. І.Югасевича

и нѣсть изъбавляюще го во мѣ - ни - хом - ся

Простописне

нѣсть изъ - бав - ля - ю - щя - го во мѣ - ни - хом - ся

Прикл. 2 (ірмос 6 пісні 1 гласу).

У цих прикладах виразно простежується зміна мелізматичних елементів у розспівуванні тексту, які присутні в ірмологіонах, на силабічні в *Простописні*, що характерно і для ірмосів 4, 5, 7, 8 пісень цього канону.

Подібний характер викладу виявляємо у воскресному каноні 2 гласу *Простописня*, де поряд із альтераціями сі-бемоль – сі-беклар, до – до-дієз, простежуються зміни ритмо-мелодики, що проявляється у повторенні мотивів (ірмоси 3, 6, 8 пісень), застосуванні елементів ренітації (ірмоси 4 та 8 пісні) на протигагу мелізматичним фігураціям в ірмологіонах. І лише в окремих, коротких мотивах виразно окреслюється спільність – наприклад, в *Простописні* та рукописних ірмолях Івана Югасевича (прикл. 3).

Друковані Ірмологіони 1709, 1757 рр.

вір - ні - я же про - хла - жда - ю - щя - и - по - ю - щя

Почаївський Ірмологіон 1794 р.

вір - ны - я же о - ро - ша - ю - щя - я, по - ю - щя - я

Ірмологіони 1784-85, 1806, 1809 рр. І.Югасевича

вір - ны - я же про - хлажда - ю - щя - и по - ю - щя

Простописне

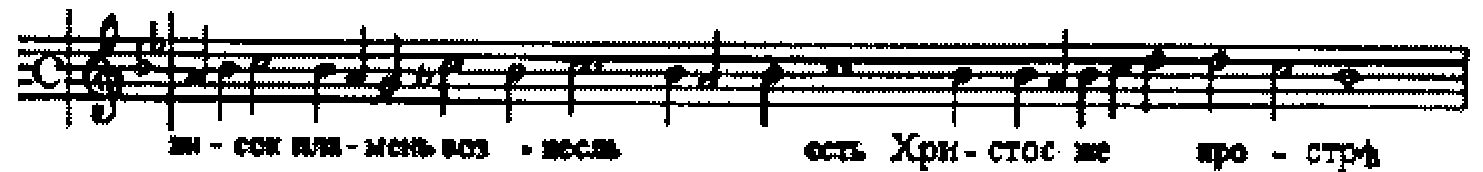
вір - ны - я же о - ро - ша - ю - щя - я, по - ю - щя - я

Прикл. 3 (музично-віршовий рядок ірмоса 8 пісні 2 гласу).

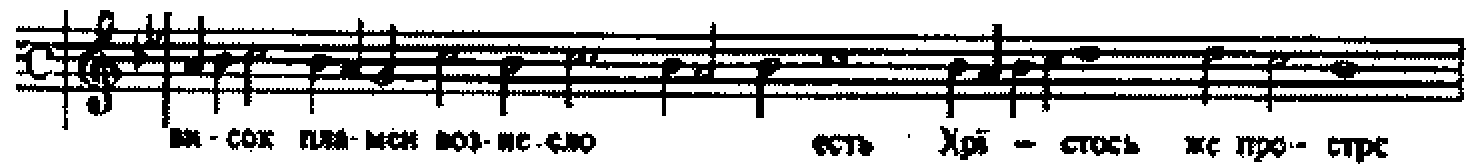
Окремі відмінності в ірмосах *Простописня* зумовлені застосуванням однакових мелоритмічних зворотів, зокрема, в ірмосах 7 та 8 пісень, чого не спостерігаємо у відповідних ірмосах ірмологіонів (прикл. 4), при тому, що спільність з ірмо-

лейними варіантами зберігається лише у початкових та заключних рядках, наприклад, в ірмосі 7 пісні.⁹

Друкований Ірмологіон 1709 р.

Почаївський Ірмологіон 1794 р., Ірмологіони 1784-85 та 1809 рр. І Югасевича

Простопініє

Прикл. 4 (ірмос 7 пісні 2 гласу).

Поряд із виявленими змінами та новоутвореннями, в ірмосах *Простопінія* простежується збереження поспівок-зворотів з давніших друкованих та рукописних ірмологіонів в усіх музично-віршових рядках ірмоса 9 пісні (лише незначні відмінності торкаються ритмічного перегрупування окремих мотивів).

Слід зауважити, що поява інтонаційних змін в ірмосах цього канону у *Простопінії*, зокрема звуків до – до-дієз (прикл.5), носять мінливий характер. Так, в однакових за будовою заключних музично-віршових рядках в ірмосах 4 та 7 пісень є діатонічний виклад, як і в ірмологіонах, тоді як в ірмосах 8 та 9 пісень *Простопінія* відбуваються їх зміни¹⁰.

Заклучний рядок ірмоса 7 пісні воскресного канону 2 гласу *Простопінія*

Заклучний рядок ірмоса 9 пісні воскресного канону 2 гласу *Простопінія*

Прикл. 5 (заклучні рядки в ірмосах 7 і 9 пісень 2 гласу *Простопінія*).

⁹ Церковное Простопініє. – Ужгород, 1906. – С. 9.

¹⁰ Там само. – С. 8–9.

Тут можна говорити й про певну спорідненість з народними піснями, для яких характерною є інтонаційна мінливість, на що звертав увагу Філарет Колесса, зокрема, на найтральні III і IV шаблі, які трапляються у піснях карпатського краю. Саме хроматичні зміни ірмологійних діатонічних поспівок як спосіб оновлення музичної мови в *Простоніії* дає підстави провести певні паралелі з народно-пісенними інтонаціями.

Інший характер розподілу музичного матеріалу в ірмосах воскресного канону з гласу *Простонія*, де помітно виділяється сформована послідовність поспівок-зворотів в ірмосі 1 пісні, які застосовуються майже у тій самій послідовності в інших ірмосах:

ірмос 1 пісні – А – В – В¹ – С – D – E – E¹ – D¹ – В²;

ірмос 3 пісні – А – В² – С – С¹ – А – В²;

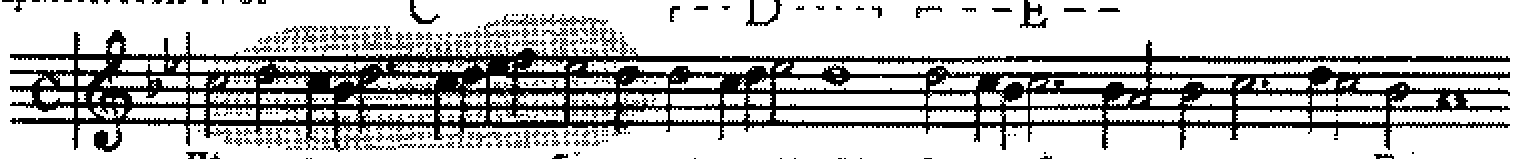
ірмос 4 пісні – А – В² – С – D – E – E² – В²;

ірмос 5 пісні – А – В¹ – С – С – В² і т.д.

Порівняльний аналіз ірмосів *Простонія* та ірмологійнів показує, що основні відмінності зумовлені саме сформованими послідовностями типових мелодико-ритмічних форм в ірмосах *Простонія*. Як ми зауважували, тотожність музичного матеріалу *Простонія* та ірмологійнів зберігається саме в ірмосі 1 пісні, однак в ірмосі 3 пісні спільні ознаки виявляємо лише у заключному рядку, а в ірмосі 5 пісні у тільки у початковому і заключному рядках. Більше того, в ірмосах 7 та 8 пісні *Простонія* застосовуються типові поспівки-звороти у розпівуванні текстів з однаковою послідовністю зворотів – А – В – С – D – E – А – В², чого не спостерігається в ірмосах ірмологійнів, а це вказує на певне звуження кола мелодичних форм.

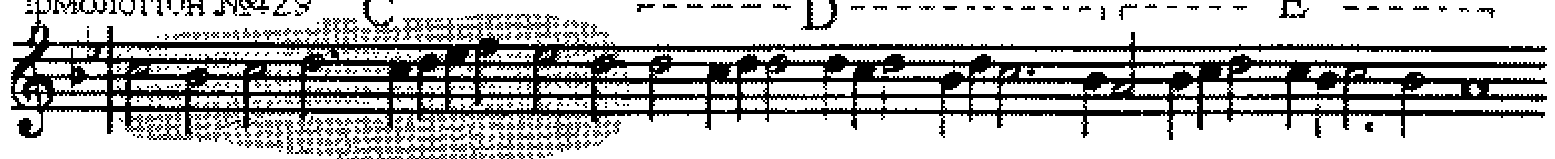
Продемонструємо характер змін та співвідношення музичного матеріалу *Простонія* та ірмологійнів на основі зіставлення віршового рядка „Дѣвическую дубо дверь затворенную, явѣ проходитъ Господь” ірмоса 9 пісні 3 гласу (прикл. 6). В ірмологійнах текст розпівується з використанням зворотів С – D – E, тоді як у *Простоніії* лише С і D, тобто опускається музичний матеріал E (на словах „явѣ проходитъ Господь”). Відповідне порівняння вказує на зв'язок з ірмолоями Югасевича, де чітко окреслений зворот D, який застосовано у *Простоніії*, водночас добре ілюструє характер змін і спрощення музичного матеріалу в *Простоніії* на рівні віршового рядка.

Ірмологійон 1709 С D E E¹

Дѣ-ви-чес-ску - ю оу-бо дверь затво-ре-ну я - вѣ про-хо-дитъ Го-сподь

Ірмологійон №429 С D E

Дѣ-ви-чес-ску оу бо дверь затво ре ну я - вѣ про - хо - дитъ Гос-подь

Ірмологіон 1794 C D E

Дь - ви - чес-ку-ю бо дверь за тво-ре-ну-ю я - вь про-хо-дить Го - сподь

Ірмологіони 1784-85, 1806, 1809, 1811-12 рр. Югасевича C D E

Дь-ви-чес-ку-ю бо дверь за - тво-ренну-ю я - вь про-хо-дит бо Го-сподь

Простоїніє 1906 C D

Дь-ви-ческу - ю бо дверь за - тво-ре-ну-ю я - вь проходить Го - сподь

Прикл. 6 (музично-віршовий рядок ірмоса 9 пісні 3 гласу).

Простежені відмінності зберігаються в ірмосах воскресного канону 4 гласу *Простоїнія*, однак тут помітно виділяється досить типовий виклад для ірмосів, розспівування тексту на одному тоні. Такий спосіб побудований на чергуванні структури рецитація-мотив. Слід відзначити, що відповідні форми трапляються в ірмологіонах, проте у *Простоїнії* вони стають домінуючими. У новоутворених поспівках-зворотах у *Простоїнії* зберігаються лише початкові та заключні мотиви з ірмолейних поспівок, які ілюструють зв'язок з давніми джерелами (прикл. 7).

Ірмологіон 1709

По-жру Ти со глв-сом хлв-вс-ні - я Го - спо - ди

Рукописний Ірмологіон № 429

По-жру Ти со глв-сом хлв-вс-ні - я Го - спо - ди

Ірмологіон 1794

По - жру Ти со глв-сом хлв-вс-ні - я Го - спо-ди

Ірмологіон 1809 ІЮгасевича

По-жру Ти со глв-сом хлв-вс-ні - я Го - спо - ди

Простоїніє

По - жру Ти со глв-сом хлв-вс-ні - я Го - спо - ди

Прикл. 7 (початковий рядок ірмоса 6 пісні 4 гласу).

Подібну форму розспівування тексту Іван Гарднер відносить до системи *київського розспіву*, в основі якого, на його думку, лежить принцип правильного чергування мелодичних рядків, переважно речитативно-силабічної структури, з досить малим розвитком мелодики за схемою – *мотив-рецитація-мотив*¹¹. І. Гарднер указує на особливість формування піснеспіву з мелодичних рядків у яких є *початок – речитатив – каденція* (прикл. 8), а також звертає увагу на зручність такої форми у пристосуванні мелодій до текстів найрізноманітнішої будови, де речитативна частина дозволяє розширити чи звузити текстову частину фрази-рядка, що спостерігаємо в ірмосах 4 гласу *Простопінія*.

Наші спостереження показують тісний зв'язок основних форм ірмолойних напівів і *Простопінія*. Виявлені відмінності у воскресних ірмосах 1–4 гласу в *Простопінії* зумовлені, насамперед, застосуванням мелозворотів з ірмоса 1 пісні в наступних ірмосах 3–9 пісень, зокрема, 3 і 4 гласу, що не є характерним для ірмологіонів. Поряд з цим, на рівні піввіршів, музично-віршових рядків в ірмосах *Простопінія* простежуються новоутворення, мелоритмічні зміни, домінування речитативних форм, як способів спрощення розвинутих фігурацій ірмолойних напівів.

Безперечно, з'ясовані особливості музичного матеріалу у воскресних ірмосах 1–4 гласу *Простопінія* вказують на способи пристосування музичної складової для розспівування текстів ірмосів, використання простіших, коротших форм, типових поспівок-моделей, що в цілому додатково висвітлюють особливості характеру змін ірмолойних напівів, які відбувались в дяківській церковно-пісенній практиці на Закарпатті і зафіксовані в *Простопінії* Бокшая-Малинича.

Ihor Zadorozhnyy. Saving and renovation heirmologion's singing in Bokshay-Malinich Prostopiniye (on example of sunday heirmos canons of 1-4 tone). The sunday heirmoi in the collection of Transcarpathian church songs – Bokshay-Malinich Prostopiniye – in the comparison with ukrainian written and printed Irmologia of XVII – XIX centuries has been analysed in the article. The close connection of Prostopiniye and Irmologia is confirmed., tendencies of renovation, simplification of old melodic forms of the Transcarpathian church singing and liturgical practices is observed.

Key words: Prostopiniye, heirmologia, heirmoi, church singing.

Література

1. Гарднер И. А. *Богослужбное пение русской православной церкви*. – Т. 1. – Jordanvil – New York: Типография преп. Йова Почаевского, 1978. – 570 с.
2. Задорожний І. Невідомий Ірмолой Івана Югасевича // *Калофонія: Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії*. – Ч. 1. – Львів, 2002. – С. 273–280.
3. Задорожний І. Монастирі Закарпаття та їх церковний спів // *Калофонія: Науковий збірник з історії церковної монодії та гимнографії*. – Ч. 2. – Львів, 2004. – С. 81 – 91.
4. Задорожний І. Нотолінійні Ірмолой та богослужбовий спів монастирів Закарпаття XVIII – початку ХХ століть // *Науковий вісник УжНУ*. – Серія „Педагогіка. Соціальна робота”. – Вип.8. – Ужгород, 2005. – С. 42 – 45.

¹¹ И. А. Гарднер. *Богослужбное пение русской православной церкви*. –Т. 1. – Jordanvil – New York: Типография преп. Йова Почаевского, 1978. – С. 126–127.

5. Пап С. Розвій церковного богослужбового співу (простоспіву) в Мукачівській єпархії // *Ірмологіон*. – Пряшів, 1970. – С. 181–196.
6. Стешко Ф. Церковна музика на Підкарпатській Русі // *Науковий збірник тов. „Прогресива”* – Річн. 12. – Ужгород, 1937. – С. 118–127.
7. *Церковное Простопѣніе*. – Ужгород, 1906. – 191 с.
8. Ясиновський Ю. *Українські та білоруські нотолінійні Ірмолої 16–18 століть*. – Львів, 1996. – 623 с.
9. Ясиновський Ю. Нотні Ірмолої Східної Словаччини та Закарпаття як пам'ятки українського церковного співу // *Slovensko-rusínsko-ukrajinské vzťahy od obrodzenia po súčasnosť*: – Bratislava, 2000. – С. 331–349.
10. Roccasalvo J. L. *The Plainchant Tradition of Southwestern Rus: Kiev–Lviv–Subcarpathian Rus: A Dissertation*. – Washington, 1985. – 185 с.

Наталія Юсупів (с.Тереза)

МУЗИЧНО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСМОГЛАСНИХ АНТИФОНІВ «БОГ ГОСПОДЬ»

Досліджується музично-структурні особливості осмогласних антифонів Бог Господь. Пісенств демонструє майже повну тотожність грецькій мелодиці і ритміці, що добре видно у нотолінійному записі українських ірмологіонів.

Ключові слова: антифон, пісенств, глас, сакральна монодія.

Яскравим свідченням високого чину літургійного співу в ранньомодерній Україні є нотолінійні ірмологіони XVI–XVIII століть, в яких зібрано яскравий та найбільш вживаний репертуар сакральної монодії. Сюди входять вибрані пісенств вечірні, утрени, літургії та багатьох празників, що забезпечує богослужбові потреби повного церковного року. Найстабільнішим репертуаром є осмогласні півчі цикли, які завдяки частій повторюваності, виконують особливу функцію у богослуженнях. Таким циклом, зокрема, є осмогласні антифони *Бог Господь*, які представляють найдавнішу практику греко-візантійського обряду. В сучасну добу осмогласні пісенств *Бог Господь* співаються у позапостовий період і є своєрідним містком між сталою (*шестипсалміє*) та змінною (*катизми*) псалмодією утрени.

Утрени як форма богослужень виникає в ранньохристиянські часи, її найдавніша структура зафіксована у «Заповіті Господа нашого Ісуса Христа» – збірці різних канонічних засад, куди ввійшли тексти III–V століть¹. Наступними пам'ятками, які містять інформацію про зміст утрени, є сім книг під назвою «Апостольські конституції»² (380-400) та «Паломництво Сільвії Етерії»³ (IV), що

¹ Н. Успенский. *Христианская православная Утрени. Историко-литургический очерк*. Ленинград, 1952.

² А. Квінлан. *Скрипт до курсу лекцій з літургійного дня*. Львів: УКУ, 2002.

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ
імені М. В. ЛИСЕНКА**

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

Щоквартальник

Видається з 2011 року

**Число 2 (4)
2012**

**Львів
2012**

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>